

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อขายรายใหญ่ (Block Trade) สำหรับ Single Stock Futures

เพื่อให้บริษัทสมาชิกมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อขายรายใหญ่ (Block Trade) สำหรับ Single Stock Futures ที่มีมาตรฐานที่ดีและมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจมากขึ้น อันจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีและความน่าเชื่อถือของอุตสาหกรรม

ชมรมผู้ประกอบการธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า จึงได้กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อขายรายใหญ่ (Block Trade) สำหรับ Single Stock Futures เพื่อให้สมาชิกถือปฏิบัติ ดังนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิกแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อขายรายใหญ่ (Block Trade) สำหรับ Single Stock Futures ฉบับลงวันที่ 28 ตุลาคม 2562

หมวด 1

การควบคุมภายในและบริหารความเสี่ยงของบริษัทสมาชิก

ข้อ 2 บริษัทสมาชิกควรแต่งตั้งผู้บริหารหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานด้านธุรกรรม Block Trade ของบริษัท

ข้อ 3 บริษัทสมาชิกควรกำหนดรายชื่อผู้มีอำนาจในการทำธุรกรรม Block Trade ของบริษัท โดยพิจารณาบุคคลที่สามารถถ่วงดุลการรายงานและราคาในการทำธุรกรรมได้อย่างเหมาะสม และผู้มีอำนาจของแต่ละบริษัทควรมีจำนวนที่เหมาะสมกับขนาดของธุรกิจ

ข้อ 4 บริษัทสมาชิกควรกำชับบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ตรวจสอบรายชื่อผู้มีอำนาจในการทำธุรกรรม Block Trade ก่อนเข้าทำธุรกรรม หรือก่อนลงนามในข้อตกลงระหว่างบริษัทสมาชิก

ข้อ 5 บริษัทสมาชิกควรจัดให้มีแนวทางปฏิบัติงานภายในของการทำธุรกรรม Block Trade ของบริษัท โดยให้กระบวนการปฏิบัติงานเป็นไปตามข้อกำหนดและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง การกำหนดให้ต้องทำธุรกรรมกับผู้มีอำนาจของบริษัทคู่ค้าเท่านั้น การจัดให้มีการตรวจสอบดูแลและรายงานฐานะการลงทุนและการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม รวมทั้งให้มีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องการแบ่งแยกหน้าที่ การจัดให้มีเอกสารหลักฐานประกอบให้ครบถ้วน และการป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์

ข้อ 6 บริษัทสมาชิกควรมีการจัดเก็บข้อมูลธุรกรรมของลูกค้า ทั้งนี้ ในกรณีมีเหตุจำเป็นและสมควร ข้อมูลธุรกรรมดังกล่าวสามารถเข้าถึงได้โดยผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดเก็บข้อมูลธุรกรรมนั้น ๆ

ข้อ 7 บริษัทสมาชิกควรมีการบันทึกการส่งคำสั่งของเจ้าหน้าที่ผู้แนะนำการลงทุน กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในธุรกรรม Block Trade เช่น บันทึกคำสั่งทางโทรศัพท์ตามเกณฑ์ของทางการ เป็นต้น

ข้อ 8 วิธีการปฏิบัติงานเพื่อบริหารความเสี่ยงสำหรับบริษัทสมาชิกที่เป็น Portfolio ควรกำหนด ดังนี้

8.1 ในการคำนวณราคา Single Stock Futures เมื่อเปิดฐานะ ให้ 1) เก็บดอกเบี้ยหรือค่าธรรมเนียมตามที่บริษัทสมาชิกประกาศกำหนด (รายละเอียดตามภาคผนวก 1) หรือ 2) ทำรายการที่ราคาหุ้นอ้างอิงตามที่ตกลงกันระหว่างบริษัทสมาชิกและลูกค้า และ เก็บหรือถอนคืนดอกเบี้ยหรือค่าธรรมเนียมส่วนต่างตามที่บริษัทสมาชิกกำหนด เมื่อปิดฐานะก่อนสัญญาหมดอายุ โดยการคำนวณให้เป็นไปตามที่ตกลงกัน ณ วันที่เปิดฐานะ

8.2 ละเว้นการเปิดหรือปิดสถานะ โดยไม่มีการซื้อขายหุ้นอ้างอิง (ยกเว้นกรณีการต่ออายุสัญญา Single Stock Futures หรือ การ Rollover ที่เป็นการทำรายการขายปิดหรือซื้อปิด สัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่กำลังจะหมดอายุ และซื้อเปิดหรือขายเปิด สัญญาซื้อขายล่วงหน้าใหม่ที่มีอายุยาวขึ้น) เพื่อเป็นการลดความเสี่ยง และหลีกเลี่ยงการทำรายการที่ไม่เหมาะสม

หากเป็น กรณีที่แก้ไขรายการที่ผิดพลาด ควรดำเนินการแก้ไขโดยการกลับรายการ (Reverse Position) ที่เกี่ยวข้อง และทำรายการใหม่เข้าไปให้ถูกต้อง

หากเป็น กรณีรายการที่ทำผิดราคาและต้องมีการชดเชยส่วนต่างเป็นเงินสด บริษัทสมาชิกสามารถโอนคืนหรือจ่ายเช็คคืน ส่วนต่างเงินสดชดเชยให้กับลูกค้าได้

ข้อ 9 เมื่อผู้ดูแลสภาพคล่องซื้อขายหุ้นอ้างอิงเพื่อป้องกันความเสี่ยงได้แล้ว ให้ผู้ดูแลสภาพคล่องดำเนินการทำธุรกรรมการซื้อขายรายใหญ่ (Block Trade) ทันที โดยไม่รีรอหรือชักช้า

ข้อ 10 ให้ผู้ดูแลสภาพคล่องรับผิดชอบปิดฐานะให้กับลูกค้า ที่ได้เปิดฐานะไว้กับผู้ดูแลสภาพคล่องนั้น

ข้อ 11 กรณีผู้ดูแลสภาพคล่องโอนฐานะสัญญาซื้อขายล่วงหน้าให้กับผู้ดูแลสภาพคล่องรายอื่น ให้แจ้งให้ตัวแทนซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Broker) รายที่เป็นคู่ค้าทราบ

หมวด 2

วิธีการและแนวทางปฏิบัติของบริษัทสมาชิกต่อลูกค้า

ข้อ 12 การปิดฐานะสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Force Close) ให้เป็นไปตามที่ชมรมฯ กำหนดทั้งนี้ โดยทั่วไป ให้ลูกค้าปิดฐานะการซื้อขายรายใหญ่ กับผู้ดูแลสภาพคล่องรายเดิม

ข้อ 13 บริษัทสมาชิกขอสงวนสิทธิในการปิดฐานะ (Unwind) Single Stock Futures ที่มีอยู่ในกรณีมีความจำเป็น โดยจะแจ้งคู่สัญญาล่วงหน้าเมื่อทราบทันที ยกตัวอย่างเช่นกรณีดังต่อไปนี้

13.1 กรณีที่ผู้ดูแลสภาพคล่องต้องส่งคืนหุ้นอ้างอิงที่ยืมมาตามธุรกรรมการยืมและให้ยืมหลักทรัพย์

13.2 กรณีอื่นๆ ที่ผู้ดูแลสภาพคล่องไม่สามารถป้องกันความเสี่ยงได้อย่างต่อเนื่อง (Hedging Disruption)

13.3 กรณีที่หุ้นอ้างอิงมีความเสี่ยงอาจขึ้น Halt/SP ในอนาคต

13.4 กรณีหุ้นอ้างอิงที่อาจมี Corporate Action ต่างๆที่อาจกระทบต่อการป้องกันความเสี่ยงของผู้ดูแลสภาพคล่อง

13.5 กรณีที่ผู้ดูแลสภาพคล่องเห็นควรปิดฐานะเนื่องจากความเสี่ยงเกี่ยวกับสถานะของคู่สัญญาหรือสถานะของหุ้นอ้างอิง

ข้อ 14 กรณีมีสิทธิประโยชน์ในใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น (Warrant) หรือในสิทธิประโยชน์อื่นใดที่ได้จากการถือหุ้นอ้างอิง และบริษัทสมาชิกได้ตกลงกับลูกค้าไว้ว่าจะมีการคืนสิทธิประโยชน์นั้นให้ลูกค้า ให้บริษัทสมาชิกดำเนินการตามแนวทาง ดังนี้

14.1 หากลูกค้ายังมีได้ปิดฐานะ บริษัทสมาชิกสามารถกำหนดส่วนต่างของผลประโยชน์ชดเชยตามที่ได้ตกลงกันในราคาของ Single Stock Futures ที่มีหุ้นอ้างอิงที่ได้รับสิทธิประโยชน์ดังกล่าว เมื่อลูกค้าปิดฐานะ

ทั้งนี้ ห้ามมิให้ ชดเชยผลประโยชน์ของหุ้นอ้างอิงดังกล่าว ไปในราคาของ Single Stock Futures ที่มีหุ้นอ้างอิงเป็นหุ้นตัวอื่น

14.2 หากลูกค้าปิดฐานะแล้ว บริษัทสมาชิกสามารถโอนคืนส่วนต่างของผลประโยชน์ชดเชยตามที่ได้ตกลงกันหลังหักภาระภาษีที่เกี่ยวข้อง (รายละเอียดตามภาคผนวก 2)

ทั้งนี้ บริษัทสมาชิกควรกำหนดวิธีปฏิบัติในเรื่องนี้ของตนให้ชัดเจน

ข้อ 15 เมื่อผู้ดูแลสภาพคล่องซื้อขายหุ้นอ้างอิงเพื่อป้องกันความเสี่ยงได้แล้ว บริษัทสมาชิกควรดำเนินการทำธุรกรรมการซื้อขายรายใหญ่ (Block Trade) ทันที โดยไม่รีรอหรือชักช้า

ข้อ 16 การต่ออายุสัญญา Single Stock Futures หรือ การ Rollover เป็นการทำการขายปิด (หรือซื้อปิด) สัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่กำลังจะหมดอายุ และ ซื้อเปิด (หรือขายเปิด) สัญญาซื้อขายล่วงหน้าใหม่ที่มีอายุยาวขึ้น โดยบริษัทสมาชิกควรทำการเก็บดอกเบี้ยหรือค่าธรรมเนียม และคืนผลประโยชน์ชดเชยตามที่ได้ตกลงกัน (ถ้ามี) ในราคาของ Single Stock Futures ที่ลูกค้าปิดฐานะ และสามารถ Rollover การเปิดฐานะใหม่ที่ต้นทุนราคาหุ้นอ้างอิงเดิมหรือราคาตลาดได้ โดยควรมีการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณและการกำหนดราคาของธุรกรรม Rollover ให้ครบถ้วน เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ในภายหลัง

อนึ่ง ในกรณีที่ราคาต้นทุนหุ้นอ้างอิงเดิม ทำให้คำนวณราคาของ Single Stock Futures เกิน Ceiling หรือ Floor ของราคาสัญญา ณ วันที่ Rollover จะอนุญาตให้ใช้ราคาที่ใกล้เคียงกับราคาต้นทุนหุ้นอ้างอิงเดิมในการทำ Rollover ได้ เพื่อให้สามารถส่งคำสั่งได้

ข้อ 17 สัญญาระหว่างบริษัทสมาชิกกับลูกค้าที่ทำธุรกรรมการซื้อขายรายใหญ่ บริษัทสมาชิกอาจกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลูกค้าในสัญญาระหว่างลูกค้ากับบริษัทสมาชิกก็ได้ โดยมีแนวทางดังนี้

17.1 จำนวนสัญญาขั้นต่ำของการส่งคำสั่งให้เป็นไปตามประกาศของ TFEX

17.2 เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากผู้ดูแลสภาพคล่องในการซื้อขายรายใหญ่ ลูกค้าไม่สามารถยกเลิกการส่งคำสั่งซื้อขายได้ เมื่อผู้ดูแลสภาพคล่องได้แจ้งว่า หุ่นอ้างอิงได้รับการจับคู่ทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนตามคำสั่งของลูกค้า หรือผู้ดูแลสภาพคล่องได้ทำการยืมหุ่นอ้างอิงมาเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการส่งคำสั่งซื้อขายตามคำสั่งของลูกค้าแล้ว

17.3 ในกรณีที่คำสั่งซื้อขายของหุ่นอ้างอิงได้รับการจับคู่เพียงบางส่วน (Partial Match) แต่สามารถส่งคำสั่งซื้อขายรายใหญ่ได้ เนื่องจากหุ่นอ้างอิงได้รับการจับคู่เพียงพอสำหรับส่งคำสั่งซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าได้ไม่ต่ำกว่าจำนวนสัญญาขั้นต่ำของการส่งคำสั่งซื้อขายรายใหญ่ ลูกค้าไม่สามารถยกเลิกการส่งคำสั่งซื้อขายได้

17.4 ลูกค้าต้องรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้น หากไม่สามารถทำธุรกรรมการซื้อขายรายใหญ่ได้ตามที่ตกลงไว้กับผู้ดูแลสภาพคล่อง

17.5 กรณีลูกคามีการเปิดฐานะไว้ ลูกค้าต้องปิดฐานะภายในเวลาไม่เกิน 12.30 น. ของวันทำการซื้อขายสุดท้าย กับผู้ดูแลสภาพคล่องรายนั้น เว้นแต่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่น

แนวปฏิบัตินี้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2565 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 26 สิงหาคม 2565

(ชาญชัย กองทองลักษณ์)

ประธานกรรมการ

ชมรมผู้ประกอบการธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทย

ภาคผนวก 1

แนวทางการคำนวณราคา Single Stock Futures แนะนำ สำหรับการซื้อขายรายใหญ่ (Block Trade)

1. ในกรณีที่ลูกค้าเป็นผู้เปิดฐานะซื้อ การคำนวณราคา Single Stock Futures ควรกำหนดดังนี้

$$\text{Single Stock Futures price} = \text{Spot price} + \text{Interest} - \text{Dividend}$$

โดย Spot price = ราคาหุ้นอ้างอิงตามที่ตกลงกันระหว่างบริษัทสมาชิกและลูกค้า

$$\text{Interest} = \text{ดอกเบี้ยมัดจำเท่ากับ Spot price} \times R \times \text{TTM} / 365$$

R = อัตราดอกเบี้ยเพื่อการเปิดฐานะซื้อสำหรับการซื้อขายรายใหญ่ (Block Trade)

TTM = อายุคงเหลือ (หน่วยเป็นวัน) ของฟิวเจอร์สที่ลูกค้าเปิดฐานะ เท่ากับ วันทำการซื้อขายสุดท้ายของสัญญา - วันที่เปิดสัญญา

Dividend = เงินปันผลตามที่บริษัทหุ้นอ้างอิงประกาศ หรือตามที่บริษัทสมาชิกกำหนด

2. ในกรณีที่ลูกค้าเป็นผู้เปิดฐานะขายชอร์ต การคำนวณราคา Single Stock Futures ควรกำหนดดังนี้

$$\text{Single Stock Futures price} = \text{Spot price} - \text{Interest} - \text{Dividend}$$

โดย Spot price = ราคาหุ้นอ้างอิงตามที่ตกลงกันระหว่างบริษัทสมาชิกและลูกค้า

$$\text{Interest} = \text{ดอกเบี้ยมัดจำเท่ากับ Spot price} \times R \times \text{TTM} / 365$$

R = อัตราดอกเบี้ยเพื่อการเปิดฐานะขายชอร์ตสำหรับการซื้อขายรายใหญ่ (Block Trade)

TTM = อายุคงเหลือ (หน่วยเป็นวัน) ของฟิวเจอร์สที่ลูกค้าเปิดฐานะ เท่ากับ วันทำการซื้อขายสุดท้ายของสัญญา - วันที่เปิดสัญญา

Dividend = เงินปันผลตามที่บริษัทหุ้นอ้างอิงประกาศ หรือตามที่บริษัทสมาชิกกำหนด

ภาคผนวก 2

ข้อสรุปภาระภาษีที่เกี่ยวข้องกับการโอนใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น (Warrant) หรือสิทธิประโยชน์

ภาระภาษีของบริษัทสมาชิก	ภาระภาษีของผู้ลงทุน
การโอน Warrant หรือเงินค่าขาย Warrant ให้แก่ผู้ลงทุน 1. การที่สมาชิกโอน Warrant ให้แก่ผู้ลงทุน ยังไม่เพียงพอที่จะถือเป็นการส่งเสริมการขาย จึงเป็นการโอนทรัพย์สินโดยไม่มีค่าตอบแทนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องนำมูลค่าทรัพย์สินที่โอนตามราคาตลาดมารวมคำนวณเพื่อเสีย CIT 2. การขาย Warrant เพื่อจะนำเงินที่ได้รับไปให้แก่ผู้ลงทุน หากเกิดผลกำไรจากส่วนต่างของราคา (Capital Gain) สมาชิกต้องนำส่วนต่างของราคามารวมคำนวณเพื่อเสีย CIT	1. เงินสิทธิประโยชน์ต่างๆ เป็น “ประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับ” จึงเป็น “เงินได้” ของผู้รับที่ต้องนำไปรวมคำนวณเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล (แล้วแต่กรณี) 2. การรับรู้รายได้ของผู้ลงทุน กรณีได้รับ Warrant ในราคาต่ำกว่าราคาตลาด แยกพิจารณาได้ 2 กรณี 2.1 กรณีผู้ลงทุนนำ Warrant มาใช้สิทธิซื้อหุ้น: - ถือว่าผู้ลงทุนได้รับเงินได้ในวันที่มีการใช้สิทธิซื้อหุ้นตามสิทธิใน Warrant นั้น - ในการคำนวณเงินได้ตาม 2.1) ให้คำนวณจากราคาหุ้นสามัญของหลักทรัพย์นั้น หักด้วยราคาการใช้สิทธิ (Exercise Price) โดยหาก (ก) หุ้ดังกล่าวมีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public Offering) ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป หรือหาก (ข) หุ้ดังกล่าวไม่มีราคาขายให้กับประชาชน (Public Offering) ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับราคาเฉลี่ยในตลาดหลักทรัพย์ในเดือนที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น 2.2 กรณีผู้ลงทุนขาย Warrant แยกพิจารณา 2 กรณี - กรณีขาย Warrant นอกตลาดหลักทรัพย์ฯ : หากการขายมีส่วนต่างเกินกว่าที่ลงทุน ผู้ลงทุนต้องนำเงินได้ดังกล่าวมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล (แล้วแต่กรณี) - กรณีการขาย Warrant ในตลาดหลักทรัพย์ฯ : หากการขายมีส่วนต่างเกินกว่าที่ลงทุน ผู้ลงทุนที่เป็นนิติบุคคลต้องนำเงินได้ดังกล่าวมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล แต่หากผู้ลงทุนเป็นบุคคลธรรมดา จะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เนื่องจากถือเป็นการขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ฯ ตามมาตรา 42(17) ประมวลรัษฎากร ประกอบกับ ข้อ 2(23) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 123

*อนุเคราะห์ข้อมูลโดย TFX